

„Wpływ pandemii COVID-19 na chęć zaangażowania się na rzecz problemów społecznych”

Dr Katarzyna Jaśko, Instytut Psychologii, Uniwersytet Jagielloński

Pandemia COVID-19 jest nie tylko poważnym zagrożeniem dla społeczeństwa w dziedzinie zdrowia publicznego, ale ma także dramatyczne konsekwencje dla innych palących problemów społecznych, takich jak bezpieczeństwo ekonomiczne, demokracja czy równość płci. W ciągu zaledwie kilku tygodni pandemia wywołała gwałtowny kryzys bezrobocia na całym świecie. W nieproporcjonalnie silny sposób wpłynęła na położenie mniejszości rasowych, etnicznych i religijnych, doprowadziła do aktów wrogości międzygrupowej i pogorszyła sytuację kobiet. Pod pretekstem radzenia sobie z zagrożeniem epidemiologicznym autorytarne rządy wprowadzają nowe przepisy ograniczające demokratyczne prawa i wolności rodząc obawy, że ograniczenia te nie zostaną zniesione nawet wtedy, gdy bezpośrednie zagrożenie już minie. Wreszcie, podczas gdy pandemia mogła tymczasowo ograniczyć wpływ działalności ludzi na klimat, presja na ponowne uruchomienie gospodarki prawdopodobnie negatywnie wpłynie na regulacje wprowadzone w celu przeciwdziałania zmianom klimatu. Jasne jest zatem, że pandemia jest czymś więcej niż tylko kwestią zdrowia publicznego i będzie miała istotne konsekwencje dla wielu innych problemów społecznych. Dlatego też pytanie, **w jaki sposób pandemia COVID-19 wpłynie na długoterminowe działania na rzecz rozwiązania tych problemów**, jest ważne i wymaga dokładnego zbadania.

Celem projektu jest zaadresowanie tego pytania z perspektywy psychologicznej. Kwestie takie jak zmiany klimatu, nierówności ekonomiczne lub autorytarne reżimy pozornie mogą wydawać się należeć do sfery analiz makrosocjalnych, właściwych ekonomii czy socjologii. Jednak indywidualna chęć zaangażowania się i domagania się skutecznego rozwiązania tych problemów *versus* pozostawanie biernym i niezaangażowanym jest kwestią głęboko psychologiczną. Wykorzystując moje wcześniejsze doświadczenia w badaniach nad aktywizmem politycznym i radykalizacją, w projekcie tym zaadresuję dwa pytania **1) w jaki sposób zagrożenie pandemią COVID-19 wpływa na to, jak ludzie myślą o ważnych problemach społecznych oraz 2) w jaki sposób zagrożenie to wpływa na indywidualną gotowość do osobistego zaangażowania się w rozwiązanie tych problemów?**

Z jednej strony pandemia może spowodować, że ludzie będą bardziej skłonni zaangażować się w rozwiązywanie innych ważnych problemów społecznych. Wynikać to może z tego, że pandemia stawia te problemy w centrum uwagi, a jednocześnie zwiększa przekonanie, że ludzie mogą z powodzeniem koordynować swoje wysiłki w celu radzenia sobie ze zbiorowymi problemami. Alternatywnie, jeśli wiele problemów społecznych konkuruje o uwagę, zasoby społeczne i ekonomiczne, może prowadzić to do tego, że im bardziej ludzie zaangażowani są w rozwiązywanie jednego problemu (np. pandemii), tym mniej są zmotywowani do pracy nad rozwiązaniem innego (np. zmiany klimatu). Podczas gdy taki przetarg może nastąpić nawet w normalnych okolicznościach, skala zagrożenia wywołanego pandemią i jej potencjał do przyciągnięcia uwagi publicznej mogą stanowić sytuację nie tylko odmienną ilościowo, ale i jakościowo. Biorąc pod uwagę, że teoretycznie uzasadnione są oba kierunki wpływu, w projekcie zbadamy również czynniki, które mogą moderować ten związek. Przeanalizowane zostaną trzy czynniki: postrzegane powiązania między pandemią a innymi kwestiami społecznymi, zaufanie w koordynację społeczną i przeszły aktywizm.

Badania empiryczne składać się będą z dwóch części. W pierwszej części przeprowadzimy badania podłużne na próbach reprezentatywnych w trzech krajach. Zbadamy, jak opinie i zachowania związane z pandemią wpływają na chęć zaangażowania się w inne problemy społeczne. W tej części porównamy również wyniki osób wcześniej niezaangażowanych z reakcjami aktywistów społecznych. Druga część projektu składa się z badań eksperymentalnych, które pozwolą na przetestowanie mechanizmów przyczynowych pomiędzy badanymi zmiennymi. Ta część obejmie także interwencję, która zmierzy wpływ postrzegania powiązania pomiędzy problemami na rzeczywiste zachowania.

Podsumowując, projekt stosuje perspektywę psychologii motywacji do analizy zaangażowania społecznego w czasach pandemii. Dzięki badaniu celów kolektywnych i relacji między nimi możemy uzyskać nowy wgląd w indywidualne podstawy zaangażowania w czasach kryzysu społecznego. Badając te relacje w odniesieniu do różnych problemów społecznych, wyniki tego projektu mogą wpłynąć na sposób komunikowania tych kwestii podczas pandemii i po jej zakończeniu w sposób, który ułatwia konstruktywne działania a przeciwdziałania apatii.